

קשרים בין-לאומיים

5

5 קשרים בין-לאומיים

לאקדמיה הסכמי שיתוף פעולה מדעי עם אקדמיות לאומיות ברחבי העולם. על פי ההסכמים בין האקדמיות מתקיימים חילופי חוקרים וכינוסים משותפים. האקדמיה גם חברה בארגוני מדע בין-לאומיים, ונציגיה מייצגים את הקהילה המדעית הישראלית בארגונים אלו. בשנת תשפ"ד, בשל אירועי 7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיה, נדחו אירועים וכינוסים רבים שתוכננו במשותף עם אקדמיות זרות.

5.1 < קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנת תשפ"ד

איטליה

בחדש פברואר ביקרו באקדמיה שגריר איטליה בישראל מר סרג'יו ברבנטי (Mr. Sergio Barbanti) והנספח המדעי בשגרירות איטליה פרופ' ג'וזפה פאליני (Prof. Giuseppe Falini). הם נועדו עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, עם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, עם סגנית הנשיא פרופ' מרגלית פינקלברג ועם יו"ר החטיבה למדעי הרוח באקדמיה פרופ' סרג'יו הרט. בפגישה נידונו קשרי המדע בין איטליה וישראל וחיזוק שיתופי הפעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לבין האקדמיה הלאומית למדעים של איטליה – דיי לינצ'יי (dei Lincei).

האקדמיה הלאומית דיי לינצ'יי (Accademia Nazionale dei Lincei)

בחדש אפריל הוזמנה פרופ' נילי כהן, נשיאת האקדמיה לשעבר, על ידי האקדמיה האיטלקית דיי לינצ'יי לשאת הרצאה במסגרת סדרת הרצאות בנושא - האקדמיות ועתידה של אירופה. הרצאתה של פרופ' כהן נסבה על Academies - Values and Challenges. ראשי האקדמיה האיטלקית הביעו תמיכה חד משמעית בקשר החזק בין שתי האקדמיות.

בתמונה הימנית מימין: יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, הנספח המדעי בשגרירות איטליה פרופ' ג'וזפה פאליני, שגריר איטליה בישראל מר סרג'יו ברבנטי ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל. בתמונה השמאלית מימין: זוכה פרס נובל לפיזיקה וסגן נשיא האקדמיה דיי לינצ'יי פרופ' ג'ורג'יו פריזי (Prof. Giorgio Parisi), נשיא האקדמיה דיי לינצ'יי פרופ' רוברטו אנטונלי (Prof. Roberto Antonelli), נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן

ארצות הברית

בעקבות הטבח של ה-7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיו ביקרו בישראל כמה משלחות של סגל אוניברסיטאי בכיר כדי להביע הזדהות עם כאבה של ישראל ולתמוך במדענייה ובמדע הישראלי.

ביוזמתו של חבר האקדמיה פרופ' יצחק פריד ביקרו המשלחות בבית האקדמיה ודנו עם חברי מועצת האקדמיה ועם חברי האקדמיה הצעירה באתגרים השונים הניצבים בפני מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל ובפני מדענים ישראלים בארץ ובחו"ל ובדרכים השונות לתמוך במחקר הישראלי.

בחדש ינואר ביקרה באקדמיה משלחת מאוניברסיטת פנסילווניה (University of Pennsylvania), ונפגשה עם חברי מועצת האקדמיה – הנשיא פרופ' דוד הראל, סגנית הנשיא פרופ' מרגלית פינקלברג, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' ידין דודאי ויו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט.

בחדש פברואר ביקרה באקדמיה משלחת מאוניברסיטת קליפורניה שבלוס אנג'לס (UCLA). המשלחת נפגשה עם סגנית נשיא האקדמיה פרופ' פינקלברג ועם יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' דודאי.

בחדש מרס השתתפו נשיא האקדמיה פרופ' הראל וחברי האקדמיה פרופ' איל בנבנישתי, פרופ' לאונה טוקר, פרופ' אלכסנדר לובוצקי, פרופ' אהרן ממן, פרופ' שמואל פינר ופרופ' יוסף קפלן במפגש בירושלים עם חוקרים בכירים מאוניברסיטת ייל (Yale University). עוד במרס ביקרה באקדמיה משלחת מאוניברסיטת הרווארד (Harvard University) ומאוניברסיטת סטנפורד (Stanford University). המשלחת נפגשה עם יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' הרט, עם יו"ר ועדת דוח מצב המדע לשעבר חבר האקדמיה פרופ' רשף טנא, עם חברת האקדמיה הצעירה הישראלית פרופ' מירי ימיני ועם בוגרת האקדמיה הצעירה פרופ' מיכל פלדמן. בפגישה גם הוצגו תוצאות [הסקר שערכה האקדמיה הצעירה](#) על התמודדותם של חוקרים צעירים בזירה האקדמית העולמית בעת המלחמה ובימים שיבואו אחריה.

בתמונה הימנית: סגנית נשיא האקדמיה פרופ' מרגלית פינקלברג והמשלחת מ-UCLA. בתמונה השמאלית, מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, ראש המשלחת מאוניברסיטת פנסילווניה פרופ' מייקל כהנא וחבר האקדמיה פרופ' יצחק פריד

בריטניה

החברה המלכותית הבריטית (Royal Society)

בחודש יוני 2023 ביקרה באקדמיה מנכ"לית החברה המלכותית הבריטית ד"ר ג'ולי מקסטון (Dame Dr. Julie Maxton). התלוותה אליה אחראית תחום אסיה ואירופה באגף הבין-לאומי של החברה המלכותית, גב' לורה וילטון (Ms. Laura Wilton). הן נועדו עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, עם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן ועם יו"ר החטיבה למדעי הרוח באקדמיה פרופ' סרג'יו הרט, ודנו בהמשך שיתוף הפעולה הפורה בין החברה המלכותית הבריטית והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

מימין: מנהלת האקדמיה גליה פינצי, מנהלת האגף לקשרים בין-לאומיים באקדמיה ד"ר נטע פראץ, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, מנכ"לית החברה המלכותית הבריטית ד"ר ג'ולי מקסטון, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ואחראית תחום אסיה ואירופה באגף הבין-לאומי של החברה המלכותית גב' לורה וילטון

גרמניה

שגריר גרמניה בישראל מר שטפן זייברט ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל במהלך הפגישה

בחודש אפריל ביקר באקדמיה שגריר גרמניה בישראל מר שטפן זייברט (Mr. Steffen Seibert) ועמו נספחת המדע בשגרירות גרמניה ד"ר ברברה זיימץ (Dr. Barbara Seimetz). הם נועדו עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל. בפגישה נידונו קשרי המדע בין גרמניה לישראל, האתגרים השונים הניצבים בפני מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, והדרכים השונות לתמוך במחקר הישראלי בתקופה מאתגרת זו.

האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג The Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities ([BBAW])

בחודש יוני 2023 השתתפה נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן בכינוס לציון 30 שנים לאיחוד גרמניה ולחידושה של האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג, שכתרתו הייתה "Upheavals and Transformations".

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל נושא דברים לפני באי הכינוס המשותף לאקדמיה, לאקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה ולאקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית. © Markus Scholz for the Leopoldina.

ארצות הברית

האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית
(National Academy of Sciences)

גרמניה

האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה
(Leopoldina – National Academy of Sciences)

בחודש אוקטובר 2023 התקיים בהאלה שבגרמניה כינוס משותף לאקדמיה הישראלית, לאקדמיה הגרמנית למדעים – לאופולדינה ולאקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית, בנושא פתרונות אנרגיה. מטרת הכינוס הייתה לקיים דיון השוואתי ולהציג את המחקר בשלוש המדינות בכל הנוגע למדע בסיסי ויישומי של התחום. מטעם האקדמיה הובילו את הכינוס פרופ' אבנר רוטשילד מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל ופרופ' ליעוז אתגר מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בשל המלחמה המשתתפים הישראלים נשאו הרצאות מרחוק.

הונגריה

האקדמיה ההונגרית למדעים

(Hungarian Academy of Sciences)

מדענים שביקרו בהונגריה במהלך השנה על פי ההסכם בין האקדמיות:
ד"ר איילת דיין, רשות העתיקות

ליטא

האקדמיה הליטאית למדעים

(Lithuanian Academy of Sciences)

בחודש אוקטובר 2023 נערך בוויילנה כינוס דו-לאומי ראשון משותף לאקדמיה ולאקדמיה הליטאית למדעים, בנושא "המורשת האינטלקטואלית של יהדות וילנה", לרגל חגיגות ה-700 שנה לייסוד העיר. את הכינוס הוביל חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל. בשל המלחמה המשתתפים הישראלים נשאו הרצאות מרחוק.

צ'כיה

בחודש פברואר ביקרה באקדמיה שגרירת צ'כיה בישראל, הגברת ורוניקה קוחינובה שמיגולובה (H. E. Ambassador Veronika Kuchyňová Šmigolová). התלווה אליה יועץ המדע, הפיתוח והחדשנות בשגרירות לוקאס פריביל (Lukas Pribyl), ושניהם יחד נועדו עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ועם סגנית הנשיא פרופ' מרגלית פינקלברג ודנו בחיזוק הקשרים המדעיים בין ישראל לצ'כיה.

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ושגרירת צ'כיה בישראל, הגברת ורוניקה קוחינובה שמיגולובה, במהלך ביקורה

רומניה

האקדמיה הרומנית

(Romanian Academy)

מדענים שביקרו בישראל במהלך השנה על פי ההסכם בין האקדמיות:

Prof. Viorica Mihaela Gligor, History

Prof. Elena Gabriel Ionita, Chemistry

מדענים שביקרו ברומניה במהלך השנה על פי ההסכם בין האקדמיות:
פרופ' מיכאל סופר, המחלקה לגאוגרפיה וסביבה, אוניברסיטת בראילן

5.2 < המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת 1982 על ידי האקדמיה ביוזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית. הקמת המרכז באה בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב). מאוקטובר 2006 מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית.

משימתו ההיסטורית העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות שבמצרים לאלה שבישראל ובין חוקרים משתי המדינות, לסייע להם להשיג חומר מספריות ומארכיונים בנושאי מחקרם ולטפח מחקרים משותפים. מספר המבקרים המקומיים במרכז ידע תנודות עם השנים, ותמיד הושפע ממצב היחסים בין ישראל למצרים ולשכנותיה האחרות וכן מאירועים פוליטיים אחרים במזרח התיכון. מאז מהפכת 2011 במצרים המרכז האקדמי פועל בהיקף מצומצם. המרכז מפעיל ספרייה בעלת קטלוג מקוון לשירותם של חוקרים ושל סטודנטים במצרים ומאפשר גם הזמנת חומר עיוני מישראל עבור חוקרים וסטודנטים.

[לאתר המרכז האקדמי הישראלי בקהיר <](#)

5.3 < קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני-גג מדעיים בין-לאומיים, כגון ארגון כל האקדמיות האירופיות (All European Academies – ALLEA) והמועצה הבין-לאומית למדע (International Science Council – ISC), ובאמצעות נציגיה היא מייצגת את ישראל בוועדות תחומיות באיגודי המדע השונים של ארגוני המדע הבין-לאומיים ומשלמת את דמי החבר שלהן.

המועצה הבין-לאומית למדע

(International Science Council – ISC)

המועצה הבין-לאומית למדע (ISC) היא ארגון לא-ממשלתי כלל-עולמי שחברים בו איגודים מדעיים בין-לאומיים ויותר מ-140 ארגונים מדעיים לאומיים ואזוריים, כולל אקדמיות ומועצות מחקר.

מדענים ישראלים מכהנים בתפקידים בכירים בכמה איגודים המסונפים ל-ISC. נשיא האקדמיה מייצג את האקדמיה בכינוסי המועצה הכללית של ה-ISC וממנה נציגים לוועדות ולאיגודים המסונפים ל-ISC כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע בישראל. הנציג מדווח לארגונים אלו על הנעשה בישראל ומעדכן את המדענים בישראל בכל הנוגע לתוכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים הישראליים באיגודים הבין-לאומיים של ISC.

איגודים מדעיים בין-לאומיים המסונפים ל-ISC והנציגים של ישראל בהם

שם האיגוד	הנציג
IAU	האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה
IBRO	פרופ' שי צוקר
IGU	האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה
IMU	האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה
IUBS	האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים
IUCr	האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה
IUGG	האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה
IUGS	האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה
IUHPSST	האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע
IUIS	האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה
IUMS	האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה
IUNS	האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה
IUPAB	האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית
IUPAC	האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית
IUPAP	האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית
IUPhar	האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית
IUPS	האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים
IUTAM	האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית
URSI	האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו

ועדות בין-תחומיות והנציגים של ישראל בהן

שם הוועדה	הנציג
CODATA	הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים
COSPAR	פרופ' דפנה רבן
INQUA	הוועדה לחקר החלל
SCOPE	הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון
SCOR	הוועדה המדעית לבעיות איכות הסביבה
SCOSTEP	הוועדה המדעית הבין-לאומית לחקר האינטראקציה הפיזיקלית של השמש עם הארץ

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים בארגונים המשויכים ל-ISC או בארגוני מדע בין-לאומיים

שם הארגון	הנציג	תפקיד
IUMS	האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה	פרופ' אליאורה רון נשיאה
IUPAC	האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית	פרופ' אהוד קינן נשיא
IUPhar	האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר נשיאת הארגון ומייסדת ויו"ר תחום האימונופרמקולוגיה
IUTAM	האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית	פרופ' לסלי בנקס-סילס חברת ועדת הכינוסים

כל האקדמיות האירופיות

(All European Academies – ALLEA)

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי

(Union Académique Internationale – UAI)

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר משלושים מדינות. נציג ישראל בארגון הוא חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

רשת האקדמיות הבין-לאומיות

(InterAcademy Partnership – IAP)

הארגון משמש רשת לא פורמלית של אקדמיות לאומיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע.

אקדמיה אירופית

(Academia Europaea)

ארגון הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חבריו נמנים 28 מחברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הפורום האסטרטגי האירופי לתשתיות מחקר

(European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI)

ESFRI הוא גוף עצמאי העוסק בייעוץ ובהתוויית אסטרטגיה בנושאי תשתיות מדע אירופיות, ולאחרונה גם בהערכת ביצועים ואיתנות של תשתיות מדע קיימות. חברים בו, בזכויות שוות, נציגי מדינות האיחוד האירופי, נציבות האיחוד והמדינות הנלוות, כולל ישראל. ה"מוצר" העיקרי, אך לא בלעדי, של ESFRI הוא "מפת דרכים" לתשתיות מדע אירופיות, המתפרסמת אחת לשלוש שנים. להחלטותיו ולהערכותיו

של ESFRI משקל רב בהתוויית מדיניות המדע של האיחוד האירופי ושל מדינות רבות. ESFRI עוסק לא רק בתשתיות פיזיות של "מדע גדול", כגון מאיצים וטלסקופים גדולים, אלא גם בתשתיות כגון מאגרי מידע ואוספים ובקבוצות מחקר בין-לאומיות ממוקדות-נושא, כגון השואה, אקולוגיה ומזון. חבר האקדמיה פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון הוא נציג ישראל ב-ESFRI.

התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה

(Association of Academies and Societies of Sciences in Asia – AASSA)

ישראל נמנית עם מייסדי התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה, המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון כיהנה בעבר כנשיאת הארגון.

רשת האקדמיות של אירופה והים התיכון

(European Mediterranean Academies Network [EMAN] – Inter-Academic Group for Development)

הרשת הוקמה ביוזמת האקדמיה הצרפתית למדעים, והאקדמיה הישראלית הצטרפה כחברה מייסדת. EMAN עוסקת בקידום שיתוף פעולה מדעי ואקדמי בין אירופה לבין מדינות יס-תיכוניות. חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן מייצג את האקדמיה במועצה הכללית של הרשת.

